

درآمدی بر فرهنگ سازمانی

«مبانی بر ارزش های اسلامی»

ویژه گروه بازاریابی

ناصر داودی، مرسسی پرستاری، شهروز ذوالفقاری و اکبر ولی پور

و ا ع

پژوهشگاه علوم اسلامی امام خمینی

عنوان و نام پدیدآور:	درآمدی بر فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی: ویژه گروه بازرسی، حفاظت و نظارت/ ناصر داودی...
[ویرگران]: تهیه‌کننده پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (علیه‌السلام): به سفارش سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح معاونت تربیت و آموزش.	
مشخصات نشر:	تهران: سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری:	۱۱۲ ص: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۵-۱۴-۳
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	ناصر داودی، مرتضی پورستاری، شهرزاد ذوالفقاری و اکبر ولی پور.
موضوع:	فرهنگ سازمانی
موضوع:	Corporate culture
موضوع:	رفتار سازمانی
موضوع:	Organizational behavior
موضوع:	مدیریت (اسلام)
موضوع:	Management -- Religious aspects -- Islam
موضوع:	اخلاق اسلامی
موضوع:	Islamic ethics
سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح معاونت تربیت و آموزش عقیدتی سیاسی	پورستاری، مرتضی، ۱۳۵۵ -
پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)	ولی پور، اکبر، ۱۳۶۵ -
۱۳۹۶ ۷/۵:۳۶ HD۵۸/۷	
۶۵۸۲۰۶	
۴۸۶،۶۲۲	

دفاع انتشارات

درآمدی بر فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی»

ویژه گروه بازرسی، حفاظت و نظارت

تهیه کننده: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (علیه‌السلام)

به سفارش سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع - معاونت تربیت و آموزش

نویسندگان: ناصر داودی، مرتضی پورستاری، شهرزاد ذوالفقاری و اکبر ولی پور

ناظران فنی: مهدی حسینی و عباس یوسف زاده

ناظر علمی: احمد شفیعی

ناظر نهایی: عزت‌الله معتمد

نمونه خوان: مجتبی فاضلی

سرپرستار: حسین قاسم حمزه و پرستار: حسن محقق نجفی

صفحه آرا: اسماء وصال طلب راوری

چاپ: مرکز خدمات فرهنگی مطهری

نوبت و تاریخ چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۵۰۰ جلد بهاء: ۶۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۵-۱۴-۳

نشانی ناشر: تهران، میدان نوبید، خیابان شهید لنگری، جنب اداره هواشناسی،

ساختمان شهید مطهری، مرکز نشر دفاع

کدپستی: ۱۶۹۳۶۱۴۳۳۹ تلفن: ۲۲۹۳۰۰۰۶

پست الکترونیک: nashrdefa@fatehnet.net

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۳	مقدمه

درس اول: آیات و مفاهیم

۱۵	۱-۱. واژه‌شناسی
۱۵	۱-۱-۱. فرهنگ در لغت
۱۶	۱-۱-۲. فرهنگ در اصطلاح
۱۷	۱-۱-۳. تعریف سازمان
۱۸	۱-۱-۴. فرهنگ سازمانی
۲۰	۲-۱. اهمیت و ضرورت فرهنگ سازمانی
۲۲	۳-۱. پیشینه فرهنگ سازمانی

درس دوم: مؤلفه‌های فرهنگ سازمانی براساس آیات و روایات

۲۹	۱-۲. مؤلفه‌های فرهنگ سازمانی براساس آیات و روایات
۲۹	۱-۱-۲. لایه نگرشی

۳۲..... ۲-۱-۲. لایه گرایشی

۳۸..... ۲-۱-۳. لایه رفتاری

درس سوم: هدایت و ارشاد (۱)

۴۵..... ۱-۳. معناشناسی هدایت

۴۶..... ۲-۲. انواع و اقسام هدایت

۴۸..... ۲-۳. هدایت عامه

۵۰..... ۲-۳-۲. هدایت خاصه

درس چهارم: هدایت و ارشاد (۲)

۵۹..... ۱-۴. قرآن، کتاب هدایت

۶۰..... ۲-۴. کیفیت هدایت انسان

۶۱..... ۱-۲-۴. هدایت علمی انسان

۶۲..... ۲-۲-۴. هدایت عملی انسان

درس پنجم: هدایت و ارشاد (۳)

۶۷..... ۱-۵. اهمیت و ضرورت هدایت و ارشاد در سازمان

۶۹..... ۲-۵. روش‌ها و ملاحظات هدایت و ارشاد در سازمان

۷۱..... ۳-۵. آثار و نتایج هدایت و ارشاد مطلوب در سازمان

درس ششم: پیشگیری از تضییع حقوق کارکنان (۱)

۷۶..... ۱-۶. مفهوم پیشگیری

۷۷	۲-۶. معنای حق
۷۹	۳-۶. تعریف حقوق
۸۱	۴-۶. انواع پیشگیری
۸۱	۱-۴-۶. پیشگیری اجتماعی
۸۲	۲-۶. پیشگیری بلندمدت یا کلان
۸۲	۳-۴-۶. پیشگیری فعال
۸۳	۴-۴-۶. پیشگیری عام
۸۳	۵-۴-۶. پیشگیری خاص
۸۴	۶-۴-۶. پیشگیری کششی یا غیر کیفری
۸۴	۷-۴-۶. پیشگیری واکنشی یا تلافی
۸۵	۸-۴-۶. پیشگیری قضایی
۸۶	۹-۴-۶. پیشگیری وضعی

درس هفتم: پیشگیری از تضییع حقوق کارکنان (۲)

۹۲	۱-۷. اهمیت رفع تبعیض و برقراری عدالت اجتماعی
۹۳	۲-۷. شاخصه‌های تضییع نشدن حقوق کارکنان و رعایت عدالت اجتماعی
۹۳	۱-۲-۷. اعطای حقوق
۹۴	۲-۲-۷. شایسته‌سالاری
۹۵	۳-۲-۷. ناچیز نشمردن تلاش کارکنان
۹۶	۴-۲-۷. تناسب پاداش با خدمات

- ۹۶..... ۵-۲-۷. مساوات و عدم تبعیض.
- ۹۷..... ۶-۲-۷. توازن در امور.
- ۹۸..... ۷-۲-۷. انصاف.
- ۹۸..... ۳-۷. دلایل تضييع حقوق کارکنان و تحقق نیافتن عدالت.
- ۱۰۱..... ۴-۷. ضمانت‌های اجرای قانون و نقش آن در برقراری عدالت.
- ۱۰۲..... ۱-۴-۷. ایمان به خدا.
- ۱۰۳..... ۲-۴-۷. حلاق.
- ۱۰۴..... ۳-۴-۷. آگاهی از فرائد اجرای قانون.
- ۱۰۴..... ۴-۴-۷. اعتقاد معاد.
- ۱۰۹..... کتابنامه.

أَبَى اللّٰهُ أَنْ يَجْعَلَ الْأُمُورَ إِلَّا بِأَسْبَابِهَا» امام صادق (ع)
خداوند ابا دارد از اینکه امور (کارها) را جز از طریق اسبابش فراهم
آورد.

فرهنگ سازمانی هم‌زمان با تأسیس سازمان شکل می‌گیرد و به‌مرور زمان، به
سازمان هویت می‌بخشد، آن را از دیگر سازمان‌ها متمایز می‌کند و رفتار کارکنان
و مناسبات رسمی و غیر رسمی سازمان را شکل می‌دهد.

پرداختن به فرهنگ سازمانی از آن رو مهم است که رشد، بالندگی، بهره‌وری
و تعالی سازمانی در بستر فرهنگ سازمانی مطلوب و مناسب صورت می‌گیرد.
تغییرات بنیادین در سازمان هنگامی روی می‌دهد که همسو با فرهنگ سازمانی
باشد؛ از این رو، مدیران هنگامی توفیق بیشتری در انجام دادن وظایف خود خواهند
داشت که اهتمام لازم به فرهنگ سازمانی داشته باشند.

فرهنگ سازمانی که نظام باوری، هنجاری و رفتاری کارکنان را شکل می‌دهد،
هم آموزش‌دانی و هم، مدیریت‌شدنی است و می‌توان آن را بهبود بخشید.

با عنایت به آیه شریفه قرآن کریم که می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ»^۱ می‌توان دریافت که جایگاه و نقش سرمایه انسانی در تحول و بهبود فرهنگ سازمانی و نهاده‌سازی آن، بی‌بدیل و انکارناپذیر است. از این رو، تلاش در مسیر شناخت درست، تبیین و نهاده‌سازی فرهنگ سازمانی در محیط کاری و جا ضرورت پیدا می‌کند.

باید توجه داشت که بهبود و اصلاح فرهنگ سازمانی نیازمند نگاه فراگیر و جریان دادن یک سازمانی مطلوب در همه ابعاد سازمانی (یعنی نظامات، سبک مدیریت، سبک سیرت انسانی و ...) است. بنابراین، هم‌زمان با اینکه فرهنگ سازمانی به کارکنان آموزش داده می‌شود باید نظامات، سبک رهبری، مدیریت، برنامه‌ریزی و ... همه‌ها هم‌افزا با فرهنگ سازمانی باشند.

امام خامنه‌ای درباره درسیه فرهنگ مبتنی بر ارزش‌های اسلامی می‌فرمایند: «فرهنگ اسلامی، فرهنگ ارزش‌مدی است که برای یک جامعه و یک مجموعه انسانی بالاترین ارزش را دارد و می‌تواند یک جامعه را حقیقتاً سرفراز، خوشبخت و عزیز و پیشرو کند.»^۲ برای این امر، نخستین راهبرد طرح تحول و تعالی معنوی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح «بهبود و اصلاح فرهنگ سازمانی بر مبنای ارزش‌های دینی و انقلابی» تدوین شده است و این نشان از اهمیت و ضرورت پرداختن به فرهنگ سازمانی با رویکردی برای تحول و تعالی وزارت دفاع است.

کتاب پیش‌رو با هدف تبیین و ترویج فرهنگ سازمانی دینی و انقلابی در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نگاشته شده و دربردارنده برخی از

۱. خداوند هیچ‌گاه وضعیت قومی را تغییر نمی‌دهد، مگر آنکه آن قوم خودشان وضعیت خود را دگرگون سازند. رعد (۱۳)، آیه ۱۱.

مهم‌ترین مؤلفه‌ها و شاخص‌های فرهنگ سازمانی برگرفته از آموزه‌های دینی و انقلابی است.

موضوع فرهنگ سازمانی با رویکرد دینی برای نخستین بار است که جزو کتاب‌های درسی دوره‌های آموزشی سازمان عقیدتی - سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح قرار گرفته و در نه جلد مستقل ویژه برای نه گروه شغلی «مدیران، نخبگان، فرماندهان، بازرسی - نظارت و حفاظت، بهداشت و درمان، مالی - بزرگانی، صنعت و خدمات، اداری و منابع انسانی، و خواهران» به زیور طبع آراسته شد است.

این نگاشته حاصل نگرش‌های بنیادین، نشست‌های نخبگی و خبرگی، نیازسنجی و بررسی‌های کارشناسی است که به لحاظ از همه عزیزانی که در تدوین و تألیف آن مشارکت داشته‌اند سپاسگزار، کمال از جمله رئیس محترم سازمان عقیدتی - سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، حجت الاسلام والمسلمین محمدحسین قندهاری همچنین، از پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)، اعضای کمیسیون تربیت و آموزش، گروه‌های تخصصی تدوین متون، قانون‌استادان، نویسندگان فرهیخته، ناظران علمی و ناظران سی.

در پایان از همه صاحب‌نظران، مدیران و کارکنان محترم درخشان است که با مساعدت و حمایت‌های خود به تکمیل این اثر کمک کردند. امید است که این کتاب با اندیشه‌ها و دیدگاه‌های ارزشمند خود بهره‌مند کنند تا ان شاء الله در چاپ‌های بعدی، کتاب‌هایی پربارتر و کاربردی‌تر در اختیار خوانندگان گرامی قرار گیرد.

معاون تربیت و آموزش

سازمان عقیدتی - سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

مهدی حسینی

بهار ۱۳۹۶